

**Beslut**

Datum 2025-03-11

Dnr 2024:9769

Sida **1 (23)**

## Beslut

**efter kvalitetsgranskning av anpassade grundskolans  
undervisning och rektorns ansvar för utbildningen utifrån  
kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid  
Christinaskolan anpassad grundskola i Piteå kommun**

## Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Christinaskolan anpassad grundskola avseende undervisningens kvalitet i årskurserna 7–9 utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt rektorns ansvar för utbildningen inom samma område.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda anpassade grundskolornas undervisning samt rektorns ansvar för utbildningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som myndigheten tagit fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Christinaskolan den 21 januari 2025. Besöket genomfördes av utredarna Marcus Rönnegård och Anna Grimlund.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En observation av delar av lärmiljön
- En gruppintervju med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2025.

## Beslut

### **Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck**

Christinaskolan Anpassad Grundskola 7–9 i Piteå kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen **i flera delar** utformas för att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- ge eleverna möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck samt att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang
- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

### **Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck**

Christinaskolan Anpassad Grundskola 7–9 i Piteå kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn **i låg utsträckning** tar ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- planera utbildningen inom kunskapsområdet så att den är återkommande och samordna undervisningen för att ge eleverna en helhetsbild
- säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

### **Uppföljning**

Huvudmannen ska senast **den 1 oktober 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto:kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:9769) i de handlingar som sänds in.

# Skolinspektionens bedömning

## Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

### Undervisningens innehåll

**Här bedöms:**

- Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning
- Samordnad undervisning
- Kunskaper i undervisningen

**Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning****Kunskapsområdet återkommer endast delvis i undervisningen**

Skolinspektionens granskning visar att olika moment och arbetsområden med koppling till kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer återkommer under åren på högstadiet. Inslag som rör hedersrelaterat våld och förtryck återkommer dock inte.

Av intervjuer med såväl lärare som rektorn framgår att kunskapsområdet är en del i undervisningen varje år i högstadiet, men att eleverna inte möter inplanerade moment som rör hedersrelaterat våld och förtryck. I lärarintervjuerna framkommer att frågor om relationer och människors olikheter alltid genomsyrar undervisningen. Eleverna berättar att de exempelvis arbetat med områden som samtycke och puberteten under föregående och nuvarande läsår. Lärarna berättar att eleverna arbetat med ett återkommande projekt som handlar om känslor, hur det är att vara människa och att vara accepterad. Eleverna får även vissa möjligheter till fördjupning i olika frågor. Lärarna uppger exempelvis att eleverna tagit del av en serie på TV som handlar om elever med intellektuell funktionsnedsättning som ska navigera i frågor som rör vuxenlivet. Efter varje avsnitt fick eleverna diskutera aspekter som samtycke, sociala medier och kärlek. Vidare berättar eleverna att lärarna arbetar lite i taget med nya begrepp eller områden, sedan mer och mer.

**Undervisningen utifrån kunskapsområdet är aktuell och relevant**

Granskningen visar att lärarna verkar för att den undervisning som rör kunskapsområdet ska möta eleverna på ett anpassat sätt utifrån elevernas kunskapsutveckling.

Lärarna uppger att de brukar ta del av material från Skolverket för att de inslag i undervisningen som rör kunskapsområdet ska vara aktuella och relevanta för elevgruppen. Såväl elever som lärare berättar att de arbetar med böcker, ljudböcker och nyhetssändningar. I lärarintervjuerna framkommer att lärarna på skolan har goda förutsättningar att skapa en relation med eleverna och ha insikt i deras kunskapsnivåer och utveckling. Det framkommer även att eleverna får samtala om aktuella händelser och begrepp med koppling till kunskapsområdet. Enligt lärarna handlar det om att fånga upp frågor och funderingar från eleverna och arbeta utifrån hur elevgruppen är sammansatt och vilka behov eleverna har.

### **Det finns ett samarbete för att bredda och fördjupa undervisningen**

Granskningen visar att lärarna använder annan personal med kompetens inom kunskapsområdet för att bredda och fördjupa perspektiv i undervisningen.

I lärarintervjuerna framkommer att skolsköterskan har haft gruppsamtal med flickor och pojkar, vilket eleverna uppskattade. Samtalen handlade bland annat om menstruation, preventivmedel och sex. Samtalen var kopplade till arbetsområdet om puberteten som eleverna arbetade med under föregående läsår. Inför samtalen fick eleverna introduktion av den ansvarige läraren genom att förklara för eleverna att de skulle få ställa frågor till skolsköterskan och inte bara lyssna på läraren. Såväl elever som lärare berättar att eleverna under förra läsåret besökte ungdomsmottagningen. Besöket innebar att eleverna fick kunskap om ungdomsmottagningens verksamhet, exempelvis hur en undersökning kan gå till, kuratorernas funktion och mottagningens del i frågor om preventivmedel. Läraren ansvarade för att i undervisningen följa upp elevernas samtal med skolsköterskan samt deras besök på ungdomsmottagningen inom arbetsområdet om puberteten.

### **Samordnad undervisning**

#### **Undervisningen om kunskapsområdet samordnas i begränsad utsträckning**

Granskningen visar att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer på skolan är ett inslag som förekommer i de flesta ämnena på högstadiet. Lärarna samordnar dock undervisningen om kunskapsområdet i begränsad utsträckning.

Av samtliga intervjuer och av pedagogiska planeringar från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av framgår att kunskapsområdet ingår i undervisningen i de naturorienterande ämnena, de samhällsorienterande ämnena och i ämnet svenska. Det förekommer även inslag om kunskapsområdet i andra ämnen, exempelvis musik. Det finns dock inget organiserat arbete för att samordna undervisningen. Lärarna uppger att de har sina arbetsplatser nära varandra och att de därför är medvetna om vad kollegorna undervisar om. Lärarna har planeringsdagar, måndagsmöten och andra mötestillfällen. Det har förekommit att sexualitet, samtycke och relationer varit en punkt på

dagordningen som en del av skolans kvalitetsarbete, men i övrigt finns inget gemensamt arbete som handlar om hur kunskapsområdet ska integreras i undervisningen. Några lärare berättar att det finns idéer bland kollegorna om att någon gång inleda ett temaarbete om kunskapsområdet där alla ämnen på högstadiet kan ingå.

### **Kunskaper i undervisningen**

#### **Undervisningen ger eleverna möjligheter att utveckla kunskaper om människans reproduktion, sexualitet och identitet**

Enligt rektorn får eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om kunskapsområdet. I elev- och lärarintervjuer framkommer att undervisningen innehåller moment som rör kroppen, hälsa, menstruation, preventivmedel, vänskap, sex, kärlek och relationer. I planeringen för de naturorienterande ämnena ingår exempelvis ett arbetsområde där eleverna ser en film om puberteten. Inom arbetsområdet möter eleverna inslag som rör aspekter som svett, bröst, målbrottet, kroppsbehåring, hud och akne, humör samt vänskap och kärlek.

#### **Undervisningen bidrar till att stärka elevernas förutsättningar att göra medvetna och självständiga val**

Av lärarintervjuerna framgår att lärarna arbetar på olika sätt med att eleverna ska få insikt i vad det innebär att göra självständiga val. Bland annat pratar lärarna återkommande med eleverna om hur man är en bra kompis, hur man gör för att behålla vänner och hur normer kan påverka människors valmöjligheter. Vidare berättar lärarna att de tar tag i frågor som rör valmöjligheter när sådana dyker upp, vilket ofta är fallet när undervisningen rör kunskapsområdet. Rektorn uppger att det finns generella utmaningar för elever med intellektuell funktionsnedsättning när det kommer till att göra val och sätta sig in i någon annans situation. Enligt rektorn använder lärarna material i undervisningen som bidrar till elevernas utveckling i detta.

#### **Undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla sin förståelse för egna och andras rättigheter samt förmedlar betydelsen av samtycke**

Av intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna möter inslag i undervisningen som handlar om betydelsen av samtycke och värdet av trygga relationer. En lärare som undervisar i musik berättar att skolan deltagit i ett projekt om relationsfrågor och empati i samarbete med en länsteater. Enligt eleverna har de fått öva på att säga ja, nej och stopp och att det då även handlat om att kunna avläsa ansiktsuttryck för att avgöra om en person vill eller inte vill. Eleverna uppger även att de pratat om att alla är lika mycket värda. I intervjuer med lärare framkommer att lärarna och eleverna samtalar om bilder i sociala medier, om rättigheter och skyldigheter enligt barnkonventionen samt om

sexistiska budskap i låttexter med koppling till samtycke. Eleverna har även lyssnat på en radioserie som berör samtycke. De får även lära sig vad kroppsspråk betyder genom att personalen exemplifierar genom rollspel för eleverna. Vidare berättar några lärare att de arbetar med eleverna om hur man bygger trygga relationer och behandlar varandra med respekt. Lärarna arbetar även med empati i undervisningen, exempelvis genom rollspelsövningar.

### **Undervisningen ger möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön**

Av intervjuer med såväl elever som lärare framgår att det förekommer inslag som rör könsnormer, jämställdhet och könsroller i ämnen som bild och hem- och konsumentkunskap samt samhällsorienterande ämnen. I intervjuer med såväl lärare som rektorn framkommer flera exempel på arbetsuppgifter som ger eleverna möjlighet att reflektera över och bearbeta attityder och normer. En lärare berättar att i ämnet bild finns det mycket att prata om som rör normer och bildkommunikation. Enligt läraren signalerar bilder något och uppger att eleverna i undervisningen får beskriva vad de ser i bilder, men även gå djupare och analysera vad konstnären vill signalera med bilden och att detta kan röra könsroller, manligt och kvinnligt. Till exempel har eleverna tillsammans med ansvarig lärare genomfört vandringar i staden och tittat på och fotat muralmålningar som signalerar olika aspekter av könsnormer och könsroller. En annan lärare berättar att eleverna arbetat med en bok som handlar om en person som är född i fel kön och som rör frågeställningar om vem som bestämmer vilka normer som råder samt om hur det är att vara pojke eller flicka. Några elever berättar att de pratat om att kvinnor inte får lika mycket i lön som män samt att det finns moment i undervisningen som handlar om hur det var förr i tiden, att män jobbade och kvinnor var hemma samt att det var skillnader i skolgång mellan könen. I en lärarintervju framkommer att eleverna kan ha starka åsikter när de diskuterar exempelvis familjekonstellationer då eleverna kan ha en tydlig bild av att en man och en kvinna ska leva tillsammans. Enligt lärarna kan det för eleverna vara främmande att vara "hen" eller homosexuell. Vidare säger lärarna att det kan vara en utmaning att nå fram till eleverna i vissa diskussioner.

### **Undervisningen ger begränsade möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld- och förtryck**

I intervjuer med lärarna framkommer att eleverna inte får möjlighet att utveckla kunskaper om sådant som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Av lärar- och elevintervjuer framgår att lärarna hittills endast i begränsad omfattning har undervisat om hedersproblematik. Detta bekräftas av de pedagogiska planeringar från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av. Både lärarna och rektorn ser utmaningar med att ta upp maktstrukturer kopplade till hedersförtryck och uppger att dessa frågor kan vara svåra för eleverna att förstå. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att de inslag som hittills förekommit om

hedersförtryck i undervisningen inte varit inplanerade utan mer sporadiska. Ett exempel på detta är när de i undervisningen föregående vårtermin tittade på nyheterna då det handlade om ett uppmärksammat fall om en kvinna som blivit mördad i kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck.

### **Undervisningen ger få möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i medier och andra sammanhang**

Av lärar- och elevintervjuer framkommer att det finns spontana inslag i undervisningen där eleverna får möta ett innehåll om sexualiserade bilder. Lärarna berättar att det har förekommit att eleverna fått titta på reklam och fotomodeller och pratat om hur kvinnor och män ser ut på reklamen. Detta bekräftas delvis av eleverna. Lärarna har även tagit upp med eleverna vad de möter i sociala medier. Utöver det finns inga exempel på inplanerade moment. Lärarna känner till att frågor som rör pornografi ska ingå i undervisningen men att det är ett svårt område som kan vara genant för eleverna. Lärarna har dock tagit upp frågor som rör pornografi i sin undervisning på förekommen anledning då någon elev av misstag fått upp sådant material på sin dator.

### **Undervisningens form**

#### **Här bedöms:**

- Didaktiska val i undervisningen
- Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat
- Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

### **Didaktiska val i undervisningen**

#### **Uppgifter i undervisningen är elevaktiva, verklighetsnära och relevanta**

Skolinspektionens granskning visar att lärarna verkar för att de uppgifter eleverna möter i undervisningen ska vara elevaktiva, verklighetsnära och utgå från konkreta exempel som eleverna kan relatera till.

I lärarintervjuer framkommer att de generellt arbetar med att variera mellan läsning, att lyssna och se på film eftersom eleverna har olika sätt att ta in och tolka information. Det framgår även att lärarna tar del av aktuellt och relevant material från Skolverket för sin undervisning. Vissa lärare arbetar med att exemplifiera för eleverna och visa med spontana rollspel när undervisningen har inslag som rör sexualitet, samtycke och relationer. Av intervjuer med såväl lärare som med rektorn framgår att eleverna har möjligheter till social interaktion, att göra externa besök och exempelvis ta del av det lokala kulturutbudet med koppling till kunskapsområdet. När det kommer teater eller utställningar till orten som handlar om relationer försöker skolan ta del av det. Lärarna uppger även att det

finns elevassistenter med på lektionerna vilket innebär att det alltid finns flera vuxna i gruppen som kan stödja varandra när de ska förklara för eleverna och visa på olika aspekter av kunskapsområdet.

### **Det finns strategier i undervisningen för att stödja elevernas lärande utifrån kunskapsområdet**

Granskningen visar att lärmiljön är utformad för att möta elevernas behov. Undervisningen innehåller olika kommunikationsverktyg för att stödja elevernas lärande. Det framgår också att eleverna får förutsättningar att använda olika begrepp, bland annat kopplade till kunskapsområdet.

Enligt rektorn handlar all undervisning på skolan om att tillgängliggöra innehållet i undervisningen utifrån elevernas behov. Rektorn uppger att arbetet med att skapa en tillgänglig lärmiljö för eleverna inte skiljer sig nämnvärt jämfört med andra områden i undervisningen. I lärarintervjuerna framkommer att eleverna får arbeta med alla sina sinnen. Den observation av elevernas lärmiljöer som Skolinspektionens utredare genomförde i samband med skolbesöket visade att elevernas hemklassrum innehöll möblering, läromedel och hjälpmedel som möjliggör lärande och socialt samspel. Där fanns bänkar till alla elever för interaktion i helklass samt två gruppum med möblering och plats för mindre grupper eller enskilda elever. I samtal med rektorn framkom att eleverna får undervisning i idrott och hälsa, slöjd samt hem- och konsumentkunskap i andra lokaler avsedda för dessa ämnen.

Enligt såväl lärarna som rektorn har eleverna tillgång till texter på olika nivåer och får möjligheter till förberedelse inför moment i undervisningen som rör kunskapsområdet. Eleverna tar del av uppläst text, tittar på filmer och klipp och får möta många olika arbetssätt samt arbeta med repetition. Någon lärare uppger att då undervisningen innehåller moment med texter från läroböcker, så läser oftast läraren eller en elevassistent upp texten för eleverna och stannar upp för de frågor eleverna har. I intervjuer med elever och lärare framkommer också exempel på hur lärarna arbetar för att eleverna ska förstå innebörden av svåra ord och göra ett abstrakt innehåll i undervisningen mer konkret. Enligt eleverna brukar lärarna förklara och ge exempel på vad ett nytt eller svårt ord innebär. Av såväl lärar- och rektorsintervjuer som observationer av lärmiljön framgår att undervisningen innefattar tecken- och bildstöd samt visuella hjälpmedel.

### **Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat**

#### **Undervisningen innehåller insatser för att främja klassrumsklimatet**

Granskningen visar att lärarna verkar för ett öppet och tillitsfullt klassrumsklimat så att alla elever inkluderas och kan delta i sådana samtal som rör sexualitet, samtycke och relationer. Det finns strategier och generella förhållningssätt i

klassrummet för hur skolarbetet inklusive kunskapsområdet ska fungera och hur en samvaro med ömsesidig respekt inom gruppen ska se ut.

Lärarna berättar att alla elever på skolan ska känna sig inkluderade i utbildningen och att det ska genomsyra hela skoldagen. Detta gäller även undervisningen om kunskapsområdet. Enligt lärarna och rektorn får eleverna möjlighet att i undervisningen reflektera över frågor utan givet svar. Några lärare uppger att det går att få till bra diskussioner även när eleverna ifrågasätter varandra. Eleverna berättar att det råder ett bra samtalsklimat när de pratar om sådant som kärlek och relationer. Enligt eleverna törs de säga vad de tycker på lektionerna. Lärarna uppger dock att det finns några elever som tycker att kunskapsområdet är pinsamt. Därför tänker lärarna till, utformar frågor och väljer material för att alla elever oavsett könstillhörighet ska känna sig trygga och bekväma i arbetet med kunskapsområdet. I en lärarintervju framkommer att någon lärare brukar läsa av vilken respons eleverna ger och ser till att alla elever i gruppen är med och diskuterar.

I lärarintervjuerna framkommer olika exempel på hur lärarna arbetar för att främja god samvaro och trygghet i undervisningen om kunskapsområdet. Någon lärare delar in eleverna i mindre grupper för att även tystare elever ska komma till tals. Någon lärare brukar bekräfta elevernas inspel, även de som tar mycket talutrymme samt se till att fördela ordet. Enligt lärarna tar de och elevassistenterna stöd av varandra för att stötta eleverna i de samtal som rör kunskapsområdet.

Vid Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön i klassrummet satt en skylt på väggen med texten "I denna klass är vi ett team, är vi positiva, visar vi respekt, tar vi ansvar, är alla viktiga!". Intervjuade elever berättar att läraren använder orden för att uppmuntra eleverna och motivera dem till att respektera varandra. Detta bekräftas av lärarna som uppger att detta är en del i att ta fram nya trivsel- och ordningsregler, då de gamla reglerna var allt för omfattande. Enligt lärarna pratar de ofta med eleverna om att de alla är olika men att det är viktigt med sammanhållning och respekt.

### **Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor**

#### **Eleverna har endast visst inflytande över undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer**

Granskningen visar att eleverna har vissa generella möjligheter att tycka till om planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Elevdelaktigheten vad gäller kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer är dock begränsad.

Lärarna uppger att de generellt brukar fråga eleverna vad de tycker om undervisningen, dock inte specifikt sådan undervisning som rör

kunskapsområdet. Någon lärare berättar att när de tittat på ett avsnitt av en serie så brukar läraren prata med eleverna om hur de sedan ska arbeta vidare med aktuellt område. Enligt läraren har eleverna svårt att själva komma med idéer utan behöver som regel få färdiga förslag som de går med på. Lärarna berättar även att de ibland utvärderar lektionerna. Exempelvis uppger en lärare att när de arbetade med frågor som rör puberteten så besvarade eleverna en skriftlig enkät, som bland annat innehöll frågor om hur det kändes att prata om området. Eleverna uppger att de inte får vara med och bestämma vad de ska prata om när de arbetar med frågor som rör kärlek, sex och relationer. Enligt eleverna brukar lärarna inte heller fråga eleverna vad de tycker om lektionerna. Enligt lärarna är eleverna delaktiga, exempelvis när de ska avgöra i vilken ordning de ska arbeta med olika uppgifter.

### **Undervisningen fångar upp aktuella frågor knutna till kunskapsområdet**

Granskningen visar att vardagshändelser och aktuella samhällsfrågor med koppling till sexualitet, samtycke och relationer blir en del av undervisningen.

Enligt rektorn får eleverna möjlighet att diskutera och reflektera. Utöver lärarna så finns elevassistenterna alltid med för att stödja i samtalen. Enligt lärarna hänger eleverna med i nyhetsflödet och i lärarintervjuerna framkommer flera exempel på att undervisningen fångar upp aktuella frågor eller händelser som intresserar eleverna. På den dagliga samlingen pratar lärarna och eleverna om vad som framkommit på nyheterna men även sådant som är aktuellt på sociala medier. Några lärare berättar att eleverna håller sig uppdaterade om sådant som händer inom kommunen och i världen. Exempelvis har lärarna pratat mycket med eleverna om en aktuell händelse i kommunen där en organisation som arbetar med att avslöja pedofiler röjt en person som tagit kontakt med unga på nätet. I en lärarintervju framkommer att någon lärare brukar inleda sina lektioner utifrån kunskapsområdet med ett specifikt samtalsområde, för att sedan låta elevernas intressen styra innehållet framåt.

## **Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck**

### **Rektorns ansvar**

#### **Här bedöms:**

- Rektorns styrning
- Förutsättningar för samordning
- Ansvar för kompetensutveckling

### **Rektorns styrning**

#### **Rektorn ser inte till att kunskapsområdet återkommer i högstadiet**

Granskningen visar att rektorns styrning gällande kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck är begränsad. Rektorn ser inte till att kunskapsområdet behandlas återkommande under högstadiet.

Enligt rektorn och lärarna får lärarna förtydliganden från rektorn om att ta del av nytt innehåll i läroplanen varje gång sådant kommer. De uppger även att lärarna alltid får tid på sig att läsa in sig på nytt innehåll i läroplanen. Rektorn har dock inte verkat särskilt för att implementera de delar i läroplanen som rör kunskapsområdet och har heller inte därefter styrt att lärarna ska arbeta med området i sin undervisning. Rektorn har förtroende för lärarna att de själva styr arbetet inom kunskapsområdet.

### **Förutsättningar för samordning**

#### **Rektorn verkar inte för att undervisningen utifrån kunskapsområdet samordnas och integreras i olika ämnen**

Granskningen visar att lärarna har förutsättningar att samarbeta kring undervisning generellt. Rektorn arbetar dock inte aktivt för att undervisningen i olika ämnen samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer som en helhet.

Av intervjuer med såväl lärare som rektorn framgår att rektorn inte är aktiv i samordningen gällande kunskapsområdet, utan förlitar sig på att lärarna gör detta sinsemellan. Enligt lärarna och rektorn delar lärarna arbetsrum och det finns tid avsatt för lärarna till generell samplanering. Exempelvis har lärarna möte varje vecka, det finns gemensamma träffar för all personal på skolenheten och var femte vecka finns tillfällen för samverkan med elevhälsoteamet. Rektorn uppger att lärarna inför Skolinspektionens granskning har pratat om hur de behandlar kunskapsområdet i undervisningen, men att de i annat fall troligtvis inte gjort det.

Rektorn berättar att både lärarna och rektorn anser att sexualitet, samtycke och relationer är ett viktigt område. Av intervjuer med såväl lärare som rektorn framgår dock att skolan inte har något strukturerat arbete för att integrera kunskapsområdet i undervisningen. Av intervjuer med lärare framgår att de inte känner till hur rektorn arbetar för att säkerställa att kunskapsområdet integreras i olika ämnen. Det framgår också att lärarna inte fått några instruktioner från rektorn att de ska arbeta med kunskapsområdet. Någon lärare berättar att rektorn generellt sett är närvarande och delaktig i det systematiska kvalitetsarbetet som kunskapsområdet är en del av. En annan lärare uppger att rektorn litar på att lärarna arbetar med kunskapsområdet. Enligt rektorn finns det lärare på skolan som har olika utvecklingsuppdrag, dock ingen med ett specifikt uppdrag som handlar om att integrera kunskapsområdet i undervisningen.

### **Ansvar för kompetensutveckling**

#### **Rektorn säkerställer inte att lärarna får kompetensutveckling inom kunskapsområdet**

Granskningen visar att det finns möjligheter för lärarna att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att kunna undervisa om kunskapsområdet. Rektorn har dock inte tagit reda på vilken kompetensutveckling som lärarna har behov av för att kunna utveckla undervisningen inom kunskapsområdet.

Enligt rektorn har lärarna den kompetens de behöver för att undervisa om sexualitet, samtycke och relationer, dock inte när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Lärarna berättar att de delar arbetsrum och samarbetar med varandra vad gäller undervisningen. Någon lärare uppger att området är komplicerat och föränderligt eftersom nya ord och begrepp ständigt tillkommer. Enligt såväl lärarna som rektorn brukar lärarna på eget initiativ ta del av webinarier från Skolverket om kunskapsområdet. Lärarna brukar även läsa på inför att de genomför inslag i undervisningen som rör kunskapsområdet. Rektorn berättar att om lärarna efterfrågar stöd i arbetet med kunskapsområdet, så finns kompetenser som skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog och ungdomsmottagningen att tillgå. I intervjuer med lärarna och rektorn framkommer det att lärarna inte fått något erbjudande om kompetensutveckling om sådant som rör kunskapsområdet. Rektorn har inte heller efterfrågat lärarnas behov av sådan kompetensutveckling.

## Identifierade utvecklingsområden

### Undervisningens bidrag till att ge eleverna kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- ge eleverna möjligheter att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck samt att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang

Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.<sup>1</sup> Läroplanen anger vidare att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.<sup>2</sup>

Av granskningen framgår att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna möjligheter till kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck samt att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier i olika sammanhang. Genom att ge eleverna kunskaper om maktstrukturer som rör hedersrelaterat våld och förtryck kan elever få kunskap om grundläggande rättigheter, såsom kroppslig integritet, att leva ett liv fritt från våld och rätten att få forma och påverka sitt liv. Genom att arbeta med inslag som ger eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang kan undervisningen bidra till främjande arbete mot våld i ungas partnerrelationer.

**Skolinspektionen rekommenderar** därför att rektorn ger lärare förutsättningar att utveckla undervisningen för att eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. Lärarna behöver även i undervisningen arbeta medvetet för att uppmuntra och utmana eleverna att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang. För att lärarna både ska

---

<sup>1</sup> Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

<sup>2</sup> Lgra22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag Skolans uppdrag.

kunna upptäcka utsatthet hos eleverna och förmedla kunskaper i undervisningen behöver lärarna ha kunskaper inom området. På Skolverket finns material som kan användas i detta arbete.<sup>3</sup>

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande del:

- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Läroplanen anger att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska även se till att tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen samt förbereda eleverna för delaktighet, medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.<sup>4</sup>

Av granskningen framgår att eleverna har få möjligheter att delta i planering, genomförande samt utvärdering av undervisningen. Genom att strukturera och medvetet involvera eleverna i planeringen av undervisningen inom kunskapsområdet utvecklas deras förmåga att påverka samt möjligheten att identifiera områden som behöver fördjupas.

**Skolinspektionen rekommenderar** därför att rektorn ser till att eleverna får ökat utrymme för delaktighet i planeringen och utvärderingen av undervisningen om kunskapsområdet. Ett sätt kan vara att lärare utefter elevernas mognad på ett strukturerat sätt tar del av elevernas behov och önskemål när det gäller undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Som stöd i arbetet kan rektorn använda Skolverkets material om Sexualitet, samtycke och relationer i anpassade grundskolan<sup>5</sup> samt Elevers rätt till delaktighet i sin utbildning.<sup>6</sup>

### **Rektorns ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck**

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- planera utbildningen inom kunskapsområdet så att den är återkommande och samordna undervisningen för att ge eleverna en helhetsbild

Läroplanen anger att skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer och att

---

<sup>3</sup> [Skolverket Stöd-i-arbetet Sexualitet samtycke och relationer](#) och [Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter - Skolverket](#) (hämtat 2025-03-11)

<sup>4</sup> Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

<sup>5</sup> [Sexualitet, samtycke och relationer i anpassade grundskolan– webbkurs - Skolverket](#) (hämtat 2025-03-10)

<sup>6</sup> [Elevers rätt till delaktighet i sin utbildning - Skolverket](#) (hämtat 2025-03-10)

rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.<sup>7</sup> Läroplanen anger att eleverna ska få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.<sup>8</sup> Vidare anger läroplanen att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.<sup>9</sup> Läroplanen anger också att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.<sup>10</sup>

Av granskningen framgår att rektorn inte styr och leder arbetet om hur kunskapsområdet återkommande ska behandlas i utbildningen. Rektorn har delegerat arbetet med kunskapsområdet till lärarna. Det finns inga särskilda aktiviteter eller återkommande insatser i utbildningen utöver undervisningen för att säkerställa att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Vidare framkommer av granskningen att rektorn gett begränsade förutsättningar för samordning av undervisningen gällande kunskapsområdet så att eleverna får möjlighet att uppfatta kunskapsområdet som en helhet. Det framgår att lärarna i viss mån planerar undervisningens innehåll var för sig och att det därmed inte finns något medvetet arbete för att synliggöra hur undervisningen kan breddas, fördjupas och ge en helhetsbild av hur kunskapsområdet hänger ihop. Genom att ta ansvar och se till att kunskapsområdet behandlas återkommande och genom att lärarna i högre grad samordnar sin undervisning kan lärarna närma sig kunskapsområdet tillsammans. Ett samlat arbete kan skapa en helhet för eleverna där olika undervisningsämnen bidrar med olika perspektiv, vilket ger eleverna möjlighet till progression och fördjupat lärande i utbildningen utifrån kunskapsområdet.

**Skolinspektionen rekommenderar** därför att rektorn som pedagogisk ledare för lärarna och övrig personal i skolan tar ansvar och ser till att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck återkommande ska behandlas i utbildningen. Det kan innebära att ge lärarna verktyg för att samordna och utforma undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer så att ämnet behandlas återkommande i alla årskurser, med möjligheter till fördjupning. Skolverket har material som kan användas i detta.<sup>11</sup>

---

<sup>7</sup> Lgra22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag, Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

<sup>8</sup> Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

<sup>9</sup> Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

<sup>10</sup> Lgra22, avsnitt 2.2 Kunskaper Riktlinjer.

<sup>11</sup> [Sexualitet, samtycke och relationer - Skolverket](#) (hämtat 2025-03-10)

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- säkerställ att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att stärka sina kunskaper inom kunskapsområdet

Läroplanen anger att rektorn inom givna ramar har ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.<sup>12</sup>

Av granskningen framgår att rektorn inte har tagit reda på vilken kompetensutveckling som lärarna har behov av för att kunna undervisa om kunskapsområdet. Genom att ta reda på vilka behov av kompetensutveckling som finns gällande kunskapsområdet och se till att lärarna får den insats som de behöver kan utbildningen stärkas. När lärarna får kompetensutveckling kan de dela med sig av sina kunskaper och lära av varandra. Det ger ökade möjligheter för eleverna att bland annat få en undervisning som stärker förmågan att göra medvetna och självständiga val, bidra till förståelse för egna och andras rättigheter, förmedla betydelsen av samtycke, får kunskaper om maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck samt utvecklar elevernas kritiska förhållningssätt till framställningar av relationer och sexualitet i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.

**Skolinspektionen rekommenderar** därför att rektorn ser till att lärarna får den kompetensutveckling de behöver. Skolverket och SPSM har anordnat Mötesplats anpassade skolformer. Myndigheterna har även, inom ramen för Specialpedagogik för lärande, tagit fram modulen Utveckla arbetet i anpassade skolformer. På Skolverket och SPSM finns material som kan användas i detta arbete.<sup>13</sup>

### På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Anna-Carin Kostic, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Marcus Rönnegård. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Anna Grimlund och Ewa Mölleryd deltagit.

---

<sup>12</sup> Lgr22, avsnitt 2.8 *Rektorns ansvar*.

<sup>13</sup> [Planera, organisera och följa upp kollegialt lärande - Skolverket](#) (hämtat 2025-03-10) samt [Kompetensutveckling - Specialpedagogiska skolmyndigheten](#) (hämtat 2025-03-10)

# Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

## Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i de utvalda anpassade grundskolornas undervisning samt rektorns ansvar för utbildningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I granskningen bedöms kvaliteten på undervisningen samt rektorns ansvar för utbildningen i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

## Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

### Kvalitetskriterier

#### Undervisningens innehåll

Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Samordnad undervisning

Kunskaper i undervisningen

#### Undervisningens form

Didaktiska val i undervisningen

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Elevdelaktighet och att fånga elevernas frågor

## Frågeställning 2

I vilken utsträckning tar rektorn ansvar för skolans utbildning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck?

### Kvalitetskriterier

#### Rektorns ansvar

Rektorns styrning

Förutsättningar för samordning

Ansvar för kompetensutveckling

## Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.<sup>14</sup>

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.<sup>15</sup>

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.<sup>16</sup> Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar innebär att det måste finnas kunskap hos såväl lärare och annan personal som hos elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.<sup>17</sup>

Av skollagen framgår att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.<sup>18</sup>

Av de inledande delarna av läroplanen för den anpassade grundskolan framgår att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Vidare framgår att medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.<sup>19</sup>

---

<sup>14</sup> 26 kap. 20 § skollagen.

<sup>15</sup> 1 kap. 4 § skollagen.

<sup>16</sup> 1 kap. 5 § skollagen.

<sup>17</sup> Prop. 2009/10:165, s. 634.

<sup>18</sup> 2 kap. 25 § skollagen.

<sup>19</sup> Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och ta klart avstånd från det som strider mot dem.<sup>20</sup>

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.<sup>21</sup>

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.<sup>22</sup>

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.<sup>23</sup>

Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande under skolgången får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar

---

<sup>20</sup> Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet.

<sup>21</sup> Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

<sup>22</sup> Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter.

<sup>23</sup> Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.<sup>24</sup>

Av de inledande delarna av läroplanen för den anpassade grundskolan framgår att skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.<sup>25</sup>

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår avseende skolans mål bland annat följande. Att varje elev ska kunna göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Att varje elev respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet, tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor. Att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utveckla en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.<sup>26</sup>

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Vidare ska alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper samt visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt.<sup>27</sup>

Läraren ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet. Vidare ska läraren öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Undervisningen ska av läraren planeras och genomföras så att eleverna möts och

---

<sup>24</sup> Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

<sup>25</sup> Lgr22 avsnitt 1, Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

<sup>26</sup> Lgr22 avsnitt 2.1, Normer och värden, Mål.

<sup>27</sup> Lgr22 avsnitt 2.1, Normer och värden, Riktlinjer.

arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.<sup>28</sup>

Avseende kunskaper framgår i läroplanens andra del att skolan bland annat ansvarar för att varje elev som läser ämnen efter genomgången anpassad grundskola kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt har fått kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt om hedersrelaterat våld och förtryck.<sup>29</sup>

Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling samt får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang och möjligheter att arbeta ämnesövergripande.<sup>30</sup>

Avseende elevernas inflytande anges både i skollagen och i läroplanen att elever ska ges inflytande över utbildningen och att formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. I läroplanen anges vidare bland annat att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Läraren ska verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen och även planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.<sup>31</sup>

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.<sup>32</sup> På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.<sup>33</sup> I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och inom givna ramar ett särskilt ansvar i bland annat följande delar: Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att kunskapsområdet sexualitet,

---

<sup>28</sup> Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

<sup>29</sup> Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper, Mål.

<sup>30</sup> Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper Riktlinjer.

<sup>31</sup> 4 kap. 9 § skollagen, Lgr22, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer.

<sup>32</sup> 2 kap. 9 § skollagen

<sup>33</sup> Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen

samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjligheter att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och att i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden.

Rektorn har även inom givna ramar ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra för att utveckla utbildningen.<sup>34</sup>

Kursplanerna består av delarna syfte och centralt innehåll och har tillhörande betygskriterier samt i vissa ämnen även kriterier för bedömning av kunskaper.<sup>35</sup>

---

<sup>34</sup> Lgra22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

<sup>35</sup> Lgra22, avsnitt 3. Kursplaner.